

URL <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/104.pdf> (дата звернення: 27.10.2025).

3. Розвиток персоналу як засіб забезпечення його конкурентоспроможності

2018. URL <https://studfile.net/preview/7428498/> (дата звернення: 27.10.2025).

*Науковий керівник – Табацкова Г.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В КОНТЕКСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Барбалат А.Ф.,
здобувачка вищої освіти групи МЕН м 2\1,
Миколаївський національний аграрний університет**

У сучасному світі аграрні підприємства діють у складному, динамічному середовищі, що потребує швидкої адаптації до змін. Попит на продукти харчування та сільськогосподарську продукцію зростає через збільшення чисельності населення, урбанізацію та трансформацію споживчих звичок. Водночас галузь стикається з викликами, пов'язаними зі зміною клімату, екологічним навантаженням, нестачею ресурсів і високою конкуренцією.

У таких умовах стратегічне планування стає основним інструментом довгострокового розвитку, що дозволяє підприємствам не лише виживати, а й формувати конкурентні переваги. Воно забезпечує узгодженість між цілями, ресурсами та зовнішнім середовищем, допомагає прогнозувати ризики й гнучко реагувати на зміни.

Стратегічне планування є багаторівневим процесом, який охоплює стратегічне, тактичне та оперативне управління. Стратегічне - формує довгострокову мету, тактичне - визначає шляхи її досягнення, а оперативне - забезпечує реалізацію конкретних завдань.

Для аграрного бізнесу стратегічне планування має особливе значення, оскільки діяльність підприємств залежить від сезонності, природно-кліматичних умов і коливань ринкових цін. Ефективна стратегія дозволяє керівникам не лише знижувати ризики, а й забезпечувати сталий розвиток виробництва, застосовувати інноваційні технології та розвивати людський потенціал.

В Україні більшість малих і середніх фермерських господарств не мають формалізованої стратегії. Часто управлінські рішення приймаються інтуїтивно або ситуативно. Це обмежує можливості підприємств передбачати ризики, ефективно реагувати на коливання ринку та залучати капітал.

За спостереженням Н.О. Шквирі [3], наявність чіткого стратегічного плану дозволяє аграрним підприємствам раціонально використовувати ресурси, визначати пріоритети розвитку, аналізувати ризики й формувати довгострокову політику. Такий підхід забезпечує стабільність і підвищує конкурентоспроможність галузі загалом.

Ключовими етапами стратегічного планування є:

- аналіз зовнішнього середовища (ринку, політичних, технологічних, екологічних факторів);
- оцінка внутрішнього потенціалу підприємства;
- формування місії, візії та стратегічних цілей;
- розробка стратегічних альтернатив;
- вибір оптимального курсу дій і контроль реалізації.

Без системного планування навіть ефективні підприємства ризикують втратити позиції на ринку, особливо в умовах воєнних і економічних потрясінь.

Отже, стратегічне планування в аграрних підприємствах - це не просто управлінський інструмент, а необхідна умова довгострокової стабільності та розвитку. Воно дозволяє підприємствам гнучко реагувати на зміни, знижувати ризики, використовувати інноваційні можливості й забезпечувати конкурентоспроможність у національному та світовому аграрному просторі. Актуальність стратегічного планування в Україні зростає з кожним роком, адже

саме воно формує основу для сталого аграрного розвитку, продовольчої безпеки та економічної незалежності держави.

Список використаних джерел

1. Rumelt R., Schendel D., Teece D. Strategic Management and Economics. *Strategic Management Journal*. 1991. Vol. 12(2). P. 5–29. DOI: 10.1002/smj.4250121003.
2. Strategic Planning in Agribusiness. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/371323773_Strategic_planning_in_agribusiness (дата звернення: 02.10.2025).
3. Шквиря Н.О. Стан та особливості стратегічного планування діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/83.pdf.

*Науковий керівник – Олійник Т. Г.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

АГРАРНА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЧЕРЕЗ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

**Бобовик В. І.,
ЗВО спеціальність 051 Економіка
Миколаївський національний аграрний університет**

Південь України історично відрізняється дефіцитом природних опадів, що компенсувалося штучним зрошенням та зарегулюванням стоку Дніпра. Проблема забезпечення водними ресурсами південних регіонів України є однією з ключових для збереження аграрного виробництва, екологічної рівноваги та соціально-економічної стабільності.

Як зазначав виконувач обов'язків директора Інституту водних проблем і меліорації НААН України Михайло Ромащенко, проблеми з водозабезпечення південних регіонів України, у зв'язку зі глобальними змінами клімату тільки